

Турчинов К. О.

докторант

*Західноукраїнського національного
університету*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗАКОНОДАВЧОЇ ВЛАДИ В ГРУЗІЇ

Правовий статус законодавчої влади є фундаментальним аспектом державного управління, визначаючи не лише межі і повноваження парламенту, але й його роль у забезпеченні правопорядку і демократичного процесу в країні. У Грузії, як у сучасній демократичній державі, парламент відіграє ключову роль у формуванні законодавчого середовища, прийнятті рішень, що впливають на внутрішню і зовнішню політику, а також в контролі над виконавчою владою. Конституція Грузії визначає статус та повноваження парламенту, його структуру, порядок роботи та механізми функціонування, що є критично важливим для розуміння політичної системи країни.

Парламент Грузії, згідно з Конституцією, є вищим представницьким органом, що наділений широкими повноваженнями, включаючи законодавчу ініціативу, контроль за діяльністю уряду, а також затвердження міжнародних договорів.

Звідси виникає необхідність надати всебічний огляд правового статусу законодавчої влади в Грузії, оцінити її вплив на політичний і правовий розвиток країни, а також висвітлити особливості, що визначають ефективність функціонування парламенту як основного інституту демократичного управління.

Варто зазначити, що після повного відновлення юрисдикції Грузії на всій її території в складі Парламенту будуть дві палати: Рада Республіки і Сенат. Рада Республіки складатиметься з членів, обраних за пропорційним порядком. Сенат складатиметься з членів, обраних в Абхазькій Автономній Республіці, Аджарській Автономній Республіці та інших територіальних одиницях Грузії, а також 5 членів, призначених Президентом Грузії. Склад, повноваження і порядок обрання палат визначаються органічним законом [1].

До створення умов, передбачених вище, Парламент складається з 150 членів, обраних шляхом таємного голосування на основі загального, вільного, рівного і прямого виборчого права за пропорційною системою від єдиного багатомандатного виборчого округу на 4-річний термін. Чергові вибори до Парламенту проводяться в останню суботу жовтня календарного року, в якому закінчується термін повноважень Парламенту. У разі розпуску Парламенту вибори проводяться не раніше ніж на 45-й і не пізніше ніж на 60-й день з дня його розпуску. Якщо дата виборів збігається з надзвичайним або військовим станом, вибори проводяться не раніше ніж на 45-й і не пізніше ніж на 60-й день після скасування цього стану.

Членом Парламенту може бути обраний громадянин Грузії з виборчим правом, який досяг 25-річного віку і прожив у Грузії не менше 10 років. Членом

Парламенту не може бути обрано особу, засуджену до позбавлення волі за рішенням суду.

Перше засідання новообраного Парламенту проводиться не пізніше 10-го дня після офіційного оголошення результатів виборів. Перше засідання призначає Президент Грузії. Парламент може розпочати свою роботу на першому засіданні, якщо на ньому присутня більшість від повного складу Парламенту. Парламент набирає повні повноваження з моменту визнання повноважень двох третин членів Парламенту. З цього моменту припиняються повноваження Парламенту попереднього скликання.

Член Парламенту Грузії є представником усієї Грузії, користується вільним мандатом і його відкликання не допускається. Затримання або арешт члена Парламенту, обшук його житла чи робочого місця, автомобіля або особистий обшук можуть проводитися тільки з попередньої згоди Парламенту. Виключення становить випадок затримання при вчиненні злочину, про що негайно повідомляється Парламенту. Якщо Парламент протягом 48 годин не дасть згоди, затриманий або арештований член Парламенту повинен бути негайно звільнений.

Член Парламенту має право не давати свідчень по факту, що довірений йому як члену Парламенту. Не допускається накладення арешту на письмові матеріали, пов'язані з цим питанням, або їх вилучення. Це право зберігається за членом Парламенту і після припинення його повноважень. На члена Парламенту не покладається юридична відповідальність за висловлені ним в Парламенті або поза ним думки, які стосуються виконання його обов'язків.

Забезпечуються умови для безперешкодного виконання повноважень членом Парламенту. На підставі заяви члена Парламенту відповідні державні органи забезпечують його особисту безпеку. Створення перешкод у здійсненні членами Парламенту своїх повноважень карається законом.

Член Парламенту не має права обіймати будь-яку посаду на публічній службі або займатися підприємницькою діяльністю. Член Парламенту може займатися громадською діяльністю. Член Парламенту також може займатися науковою, педагогічною діяльністю та діяльністю в сфері мистецтв, якщо ця діяльність не передбачає виконання адміністративних функцій.

Питання про визнання або дострокове припинення повноважень члена Парламенту вирішує Парламент. Таке рішення Парламенту може бути оскаржене в Конституційному Суді. Повноваження члена Парламенту припиняються достроково: а) за його зверненням до Парламенту з особистою заявою про припинення повноважень; б) у разі обіймання ним посади, несумісної зі статусом, або здійснення несумісної діяльності; в) у разі його відсутності протягом чергової сесії без поважної причини більше ніж на половині чергових засідань; г) у разі визнання його винним за вступившим в законну силу вироком суду; д) у разі визнання його рішенням суду недієздатним або поміщення в відповідний стаціонарний медичний заклад, визнання судом безвісно відсутнім або оголошення померлим; е) у разі смерті; ж) у разі втрати

громадянства Грузії; з) якщо його повноваження підлягають припиненню за рішенням Конституційного Суду.

Парламент на строк своїх повноважень в установленому Регламентом порядку шляхом таємного голосування більшістю від повного складу обирає Голову Парламенту Грузії. Голова Парламенту керує роботою Парламенту, забезпечує вільне висловлення думок, підписує прийняті Парламентом акти, виконує інші визначені Регламентом повноваження. Голова Парламенту в порядку, встановленому Регламентом, здійснює повні адміністративні функції в Палаці Парламенту.

Парламент на строк своїх повноважень у порядку, встановленому Регламентом, більшістю від повного складу обирає першого заступника та заступників Голови Парламенту. Для організації роботи Парламенту створюється Бюро Парламенту, до складу якого входять Голова, заступники Голови Парламенту, голови комітетів Парламенту та парламентських фракцій. Для попередньої підготовки законодавчих питань, сприяння виконанню рішень, з метою парламентського контролю за діяльністю Уряду та інших підзвітних Парламенту органів у Парламенті створюються комітети.

Закон вважається прийнятим, якщо його підтримує більшість присутніх, але не менше однієї третини повного складу Парламенту, якщо Конституцією не визначений інший порядок прийняття закону [2].

Отже, Парламент Грузії є вищим представницьким органом, що здійснює законодавчу владу, контролює діяльність уряду та визначає ключові напрями внутрішньої і зовнішньої політики країни. Це забезпечує надійний механізм контролю за виконавчою владою та демократичний процес ухвалення рішень.

Конституція Грузії чітко визначає двопалатну структуру парламенту після повного відновлення юрисдикції країни на її території. Така структура надасть можливість більш збалансованого представництва регіонів, включаючи автономні республіки Абхазії та Аджарії.

Система виборів депутатів за пропорційною системою сприяє відображенню політичного плюралізму у складі парламенту. Водночас бар'єр у 5% для політичних партій є механізмом, що запобігає фрагментації парламенту.

Наявність чітких конституційних положень щодо захисту прав депутатів, включаючи недоторканність, є важливим інструментом для забезпечення незалежності парламентської діяльності [3].

Тому, для зміцнення демократичних інститутів в Грузії варто забезпечити ефективну імплементацію положень про двопалатний парламент після відновлення територіальної цілісності. Необхідно створити відповідні органічні закони, що чітко регламентують діяльність двох палат парламенту.

Рекомендується розглянути можливість зниження виборчого бар'єру для політичних партій, що може сприяти більшій політичній репрезентативності та участі малих партій у парламентських процесах.

Необхідно забезпечити додаткові механізми парламентського контролю за діяльністю уряду, зокрема через посилення ролі парламентських комітетів та розширення їх повноважень.

Для покращення виборчого процесу доцільно запровадити програми з підвищення політичної освіченості населення, що сприятиме підвищенню активності виборців та зміцненню довіри до парламентських виборів.

Список використаних джерел

1. Конституція Грузії. URL: <https://legalns.com/download/books/cons/georgia.pdf>
2. Регламент Парламенту Грузії. URL: <http://www.parliament.am/library/kanonakarger/Georgia.pdf>
3. Валерій Мачуський. Політична модернізація в сучасній Грузії. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/machuskyi_politychna.pdf